

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

О. Каганов

вересня 2020 р.

**ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕРГЕНЦІЯ ПРАВОВИХ, ЕКОНОМІЧНИХ ТА
КУЛЬТУРНИХ ОСНОВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
кваліфікація: доктор філософії з права
освітньо-наукова програма «ПРАВО»

Укладач: Макаренков Олексій Леонідович, кандидат юридичних наук, доцент

Погоджено з
Гарантом освітньої програми

Т.О. Коломоєць

Погоджено з
навчально-методичним відділом

Л.О. Нестеренко

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри історії і теорії держави
та права
Протокол № 1 від " 25 " серпня 2020 р.
Завідувач кафедри

Л.Г. Удовика

Ухвалено науково-методичною радою
юридичного факультету
Протокол № 1 від " 08 " вересня 2020 р.
Голова науково-методичної ради
юридичного факультету

І.В. Єна

2020 рік

Law Faculty of
Zaporizhzhia National University, Ukraine
Pan-European convergence of legal, economic and cultural foundations for the prevention of corruption 611790

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 08 Право (шифр і назва)	Кількість кредитів – 6	Вибіркова (ВД-2)	
Спеціальність 081 Право (шифр і назва)		Цикл дисциплін <i>вибіркових компонентів ОНП</i>	
Кваліфікація: доктор філософії з права	Загальна кількість годин – 180	Семестр:	
Освітньо-професійна програма «ПРАВО» (назва)		4 -й	4 -й
	Змістових модулів – 4	Лекції	
48 год.		48 год.	
Рівень вищої освіти: <i>третій</i> (освітньо-науковий)	Кількість поточних контрольних заходів – 4	год.	год.
		Самостійна робота	
		132 год.	132 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Загальноєвропейська конвергенція правових, економічних та культурних основ запобігання корупції» полягає в оволодінні та розширенні знань здобувачів про забезпечення перманентного поширення європейських стандартів доброчесної поведінки під час здійснення професійної діяльності та участі у застосуванні інституційного підходу до елімінації корупції зі сфери публічно-правових відносин.

Основними завданнями вивчення курсу «Загальноєвропейська конвергенція правових, економічних та культурних основ запобігання корупції» є:

- поглиблення й розширення знань щодо антикорупційних компонентів правових, економічних та інших культурних кодів європейських народів за допомогою, що відображені у нормативно-правових текстах, доктрині;
- формування самостійного критичного правового мислення, навичок аналізу проблемних питань лінгвістичних засобів у передачі правової інформації та здійсненні організаційно-правових заходів з питань попередження корупції; зміст міждисциплінарних духовно-культурних взаємозв'язків права і економіки в життя європейських націй і народів, які виключають корупцію; узагальнення напрямків теоретичного використання цих зв'язків у вирішенні проблем з доброчесністю;
- розширення правового світогляду студентів та їхньої поваги до правокультурних, мультикультурних відмінностей.

У результаті вивчення курсу «Загальноєвропейська конвергенція правових, економічних та культурних основ запобігання корупції» здобувач повинен набути таких **результатів** навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані освітньо-науковою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
1. Знання особливостей наукового правового пізнання порівняно з пізнанням в інших науках.	Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів;
2. Знання здобутків різних типів наукових правових шкіл і напрямів праворозуміння.	Усне опитування;
3. Знання принципів та засад здійснення доброчесності.	Письмовий контроль
4. Знання й уміння використовувати різноманітні сучасні методи наукових досліджень у своїй науковій роботі і професійній діяльності, предметно обумовлених здобутків різних типів наукових правових шкіл і напрямів праворозуміння.	Графічна перевірка; Практичний контроль
5. Уміння збирати, аналізувати, систематизувати й узагальнювати проблеми й визначати перспективи правового розвитку (національного, регіонального, міжнародного) доброчесності, формулювати власні пропозиції, спрямовані на подолання проблем правового розвитку.	Тестовий контроль; Самотестування
6. Уміння використовувати доказовий інструментарій в процесі аргументації та формування авторського підходу до вирішення теоретичних і практичних проблем наукового правового дослідження з урахуванням доброчесності.	Робота в малих групах; Проблемно-пошукове завдання
7. Уміння планувати та здійснювати актуальні публічно-правові та приватно-правові дослідження, що мають інноваційний потенціал розвитку сучасної правової науки в цілому крізь призму доброчесності.	Завдання творчого характеру Аналіз конкретних ситуацій Ділові ігри Моделювання

<ol style="list-style-type: none"> 8. Уміння здійснювати соціологічний, статистичний аналіз інформації з різних джерел, документів для вирішення завдань наукового правового дослідження та використовувати дані міжнародних рейтингів та індексів, що відображають розвиток доброчесності. 9. Уміння формулювати наукове правове завдання та робочу гіпотезу, перевіряти її відповідність потребам державотворення та правотворення в умовах доброчесності. 10. Уміння збирати, досліджувати та оцінювати правові джерела інформації за посередництва принципу доброчесності. 11. Уміння здійснювати компаративний аналіз зарубіжного досвіду (в т.ч. країн ЄС) нормотворення та правозастосування у вирішенні теоретичних та практичних проблем правової науки з урахуванням доброчесності. 12. Уміння формулювати методологічну основу, мету та завдання авторського правового дослідження з урахуванням тенденцій розвитку сучасних правових теорій, у тому числі теорій доброчесності. 13. Уміння формулювати та обґрунтовувати висновки, пропозиції та рекомендації правового дослідження, генерувати прогностичні ідеї розвитку юридичної науки. 14. Уміння представити результати наукового дослідження для публічного захисту. 15. Здатність спілкуватися в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі наукової та професійної діяльності, в тому числі і на міжнародному рівні, демонструючи системний науковий світогляд та культурний кругозір. 16. Володіння ґрунтовними навичками риторики та аргументації 17. Здатність самостійно ініціювати, організувати та проводити комплексні правові дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань. 18. Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом їх порівняльно-правового аналізу. 19. Уміння й прагнення дотримуватись етичних стандартів наукового правового дослідження, академічної доброчесності. 	<p>Презентація і обговорення</p> <p>Аудіовізуальне навчання</p>
---	---

Міждисциплінарні зв'язки.

Основні міждисциплінарні зв'язки вибіркової дисципліни (ВД-2) «Загальноєвропейська конвергенція правових, економічних та культурних основ запобігання корупції» має з такими обов'язковими та вибірковими компонентами освітньо-

наукової програми: «Критичне мислення» (ОК 2), «Основи дослідницько-інноваційної діяльності» (ОК 4), «Сучасні концепції та доктрини розвитку публічного права» (ПП 3), «Антропологічні основи сучасних правових теорій» (ПП 5), «Адаптація вітчизняної правової системи до права ЄС» (ПП 6), («Актуальні проблеми загальної теорії права» (ВД 2), «Правова компаративістика» (ВД 2), «Правові основи теорії демократії» (ВД 3), «Верховенства права» (ВД 3).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Номінативні характеристики європейської та вітчизняної антикорупційної культури, методологічний інструментарій їхнього осмислення.

Основні поняття, структура феномену корупції, взаємозв'язки із суміжними явищами. Критерії виокремлення цивілізації правопорядку із варварського середовища свавілля. Ключові підходи до визначення рушійних сил розвитку права і забезпечення доброчесності держави.

Особливості застосування системних міждисциплінарних підходів у дослідженні історії локальних антикорупційних правових механізмів.

Проблема когерентності процесу правового розвитку та поширення доброчесності у суспільних відносинах.

Тема 2. Антропологічні, аксіологічні, герменевтичні, синергетичні детермінанти доброчесності у правових відносинах.

Правова цінність як елемент внутрішньої організації особистості.

Ієрархія правових та моральних цінностей, форми їх нормативної фіксації.

Ключові моделі періодизації розвитку права Європи.

Основні критерії періодизації розвитку європейської правової системи та зміст цих періодів.

Сучасний етап розвитку права ЄС.

Постмодерністські схеми періодизації історії права ЄС на основі антроповимірного підходу.

Ідеї універсалізації прав людини, гуманізації права та цифрового впливу на нього у сучасному гуманітарному дискурсі.

Тема 3. Діахронічні характеристики європейської та вітчизняної антикорупційної культури на тлі Західної, Східної та інших традицій права.

Історичні та політичні зв'язки закономірностей формування ідей, уявлень і переконань про корупцію.

Класифікації корупційних явищ та їхнє місце у механізмах правового регулювання й публічного адміністрування.

Генезис перших правових уявлень, їхня кореляція з іншими соціальними регуляторами.

Основні чинники формування європейського права у період Античності та Середньовіччя.

Концептуалізація правової ідентичності Європи у Новий та Новітній час.

Доброчесність у теоріях розвитку держави і права постмодерну.

Сучасні підходи до визначення механізмів ефективної роботи антикорупційної інфраструктури.

Тема 4. Сучасні правові характеристики європейської та вітчизняної антикорупційної культури в умовах євроінтеграції та глобалізації.

Вирішення проблеми корупції в межах теорій відкритого громадянського суспільства, інформаційного суспільства, правової держави.

Темпоральні чинники у розвитку антикорупційної культури: плинність (момент, тенденції/тренди тощо), перетворення, інерції, вакуум, ключові зрізи (біфуркації) та ін.

Світоглядні установки сучасного українця як члена європейської культурної спільноти.

Сприйняття сучасним європейцем правових цінностей.

Антикорупційна аккультурація українців з представниками інших європейських націй.

Роль комунікативної культури в інтеграційних процесах України до ЄС.

Цифрові технології у правових механізмах протидії корупції.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Правове унормування відносин в сфері недоброчесної вигоди та профілактики корупції: досвід Європи та України.

Правові принципи та інші характеристики механізму протидії корупції.

Процесуально-правові елементи у механізмі протидії корупції.

Тренди організаційного та нормативно-правового забезпечення елімінації корупції з публічно-правових відносин країн ЄС та України.

Програмні документи антикорупційної спрямованості європейського та загальноукраїнського рівнів.

Основні положення нормативно-правових джерел з питань протидії корупції за регіонами та країнами Європи.

Тема 6. Соціологічні, національні та інші зв'язки закономірностей формування ідей, уявлень і переконань про корупцію.

Становлення та розвиток світоглядних засад правової культури.

Вплив релігії на формування доброчесності.

Антропний та етичний вимір закономірностей формування ідей, уявлень і переконань про корупцію.

Етнографічні, національні та інші суттєві зв'язки закономірностей формування ідей, уявлень і переконань про корупцію.

Юридико-аксіологічні підстави антикорупційних трансформацій.

Збалансований публічним інтересом людиноцентризм в антикорупційному законодавстві.

Індивідуальні та соціальні практики протидії корупції й боротьби з нею (біографічний підхід тощо).

Тема 7. Духовно-культурні виміри економічних кодів успішного попередження корупції.

Місце європейської правової культури на карті духовних і матеріальних досягнень народів світу.

Баланс матеріального і духовного у правовій свідомості людини відкритого до прогресу суспільства.

Ментальні установки людини та суспільства на доброчесну поведінку у майнових відносинах.

Духовно-культурні передумови і причини викривлення сутності та змісту публічних інтересів під час правового регулювання суспільних відносин матеріального характеру та участі в них.

Духовно-культурний вимір сприйняття європейцями корупції як частини економічних відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години				Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські/ Практичні /Лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	98	28	28				70				30
2	82	20	20				62				30
Усього за змістові модулі	180	48	48				132				60
Підсумковий семестровий контроль залік/екзамен							40				
Загалом										100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1. Номінативні характеристики європейської та вітчизняної антикорупційної культури, методологічний інструментарій їхнього осмислення.	6	
1	Тема 2. Антропологічні, аксіологічні, герменевтичні, синергетичні детермінанти доброчесності у правових відносинах.	8	
1	Тема 3. Діахронічні характеристики європейської та вітчизняної антикорупційної культури на тлі Західної, Східної та інших традицій права.	8	
1	Тема 4. Сучасні правові характеристики європейської та вітчизняної антикорупційної культури в умовах євроінтеграції та глобалізації.	6	
2	Тема 5. Правове унормування відносин в сфері недоброчесної вигоди та профілактики корупції: досвід Європи та України.	6	
2	Тема 6. Соціологічні, національні та інші зв'язки закономірностей формування ідей, уявлень і переконань про корупцію.	8	
2	Тема 7. Духовно-культурні виміри економічних кодів успішного попередження корупції.	6	

Разом	48 год.
-------	---------

6. Теми практичних (семінарських/лабораторних) занять (не передбачені)

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	...	...	...
Разом		...	...

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання**	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Вхідний контроль	Тестування	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10572	30
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	1			30
2	Поточний контроль: Теоретичне завдання - питання для підготовки у межах лекцій 1-4	Самостійне тестування за матеріалами лекцій 1-4	(за умови виконання тесту не менше ніж 85%; кількість спроб не враховується, час не обмежено)	30
	Практичне завдання – підготовка мультимедійної презентації за темою дисертаційного дослідження та у межах лекцій 3-4	Презентація і обговорення	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10572	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	1			30
Усього за змістові модулі контр. заходів	2			60

* Цей розділ у формі таблиці можна оформити на аркуші альбомної орієнтації.

** Можна подати активне електронне посилання, де розміщено критерії оцінювання видів контрольних заходів.

8. Підсумковий семестровий контроль***

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5

Залік	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10575	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10575	
	Практичне завдання	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10575	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10575	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

*** Цей розділ у формі таблиці можна також оформити на аркуші альбомної орієнтації.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Макаренков О.Л. Правові основи інституціоналізації доброчесності публічної адміністрації у відкритому суспільстві : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 457 с.

2. Макаренков О.Л. Основи антикорупційних трансформацій публічного права у відкритому суспільстві : монографія. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 260 с.

3. Makarenkov O.L. Legal interrelation of public interests satisfaction and norms of integrity for public authorities. The institutionalisation of public relations in the fight against corruption: the experience of countries of Eastern and Western legal traditions (universal theoretical framework for relevant anti-corruption law of Ukraine) : collective monograph. Tallinn : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. Vol. 2. P. 5–24.

4. Дудоров О.О., Коломоєць Т.О., Кушнір С.М., Макаренков О.Л. Загальнотеоретичні, адміністративно- та кримінально-правові основи концептуалізації антикорупційної реформи в Україні : колективна монографія. Запоріжжя, 2019. С. 7–122.

5. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 588 с.

6. Kolomoiets T., Kolpakov V., Kushnir S., Makarenkov O., Halitsyna N. «External Activities» of Public Officials: What are the Anti – Corruption Standards of Legal Regulation? *The Revista Amazonia Investiga*. 2020. № 26. Vol. 9. P. 191–196.

7. Kolomoiets T., Makarenkov O., Samoilenko G. «Quality» of standardization of admission to municipal passenger transportation as a corruption risk «filter» in activity of public servants. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6. № 5. P. 106–112.

8. Макаренков О.Л. Peaceful gatherings and other forms of citizens' right implementation to resist corruption. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2020. № 2. С. 9–15.

9. Макаренко О.Л. Компоненти структури глобалізаційних трендів антикорупційних перетворень публічного права у відкритому суспільстві. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 194–201.

10. Макаренко О.Л. Передумови створення і правовий статус антикорупційного суду Республіки Словаччина. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 1. С. 304–309.

11. Макаренко О.Л. Антропний вимір антикорупційних норм права у складі гарантій національної безпеки відкритого суспільства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2020. № 43. С. 8–12.

12. Макаренко О.Л. Відповідальність і час у складі правових механізмів антикорупційних обмежень для чиновників органів публічної влади. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 89–97.

13. Макаренко О.Л. Умови змістовного наповнення добродесних конфігурацій правосвідомості парламентарів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 2. С. 9–13.

14. Макаренко О.Л. Добродесність у гуманітарній сфері діяльності виконавчої гілки державної влади як індикатор ефективності та верховенства публічного права. *Правова позиція*. 2020. № 2. С. 25–31.

15. Макаренко О.Л. Кореляція між антропним та публічними інтересами в антикорупційних трансформаціях правової системи відкритого суспільства. *Право та державне управління*. 2020. № 1. С. 90–98.

16. Макаренко О.Л. Характеристики праці парламентаріїв у складі детермінант та мультиплікаційних факторів дії антикорупційних механізмів права. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2020. № 1. Т. 1. С. 126–132.

17. Макаренко О.Л. Інноваційність використання синергетичного методологічного підходу до пізнання антикорупційних трансформацій публічного права у відкритому суспільстві. *Приватне та публічне право*. 2020. № 1. С. 8–12.

18. Макаренко О.Л. Правові засади елімінації корупційних ризиків з виконавчо-розпорядчої роботи публічної адміністрації в умовах трансформації правової системи відкритого суспільства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 2. С. 26–31.

19. Макаренко О.Л. Антикорупційна спрямованість трансформації публічно-правових інститутів впливу народу на парламент. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 2. Т. 2. С. 36–42.

20. Макаренко О.Л. Загальноправові зв'язки економічної функції публічної адміністрації в антикорупційних трансформаціях публічного права. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 1. Т. 3. С. 172–179.

21. Макаренко О.Л. Конгруентність інтеграційної та міграційної політики публічної адміністрації як наслідок ефективності силових функцій в умовах утвердження антикорупційних стандартів права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. № 50. Т. 3. С. 179–185.

22. Kolomojets T., Makarenkov O. Corruption Risks in the Field of Public-Legal Protection of Animals: Case of Ukraine. *Przeгляд Prawa Admini stracyjnego*. 2018. Vol. 1. С. 109–118.

23. Макаренко О.Л. Доступність правосуддя та ефективність судової влади як ключові параметри антикорупційних трансформацій публічного права у відкритому громадянському суспільстві. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2018. № 2. С. 14–22.

Додаткова:

1. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції». Наук. ред. Хавронюк М. І. К. : Ваіте, 2018. 472 с.
2. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : моногр. К. : Юридична думка, 2004. 400 с.
3. Саїнчин О. С. Аспекти протидії корупції в Україні та деяких країнах Європи. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції: зб. тез доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. 31.03.2017 р. Харків: ХНУВС, 2017. С.167-169.
4. AntiCorruption Evidence The Role of Parliaments in Curbing Corruption. Ed. by Stapenhurst R., Draman R., Larson B., Staddon A. Cham : Springer, 2020. 220 p.
5. Brooks G. Criminal Justice and Corruption State Power, Privatization and Legitimacy. Cham : Palgrave Macmillan, 2019. 260 p.
6. Shan M., Le Yun, Chan A. P. C., Hu Yi Corruption in the Public Construction Sector A Holistic View. Singapore : Springer Nature Pte Ltd., 2020. 195 p.
7. Lohaus M. Towards a Global Consensus against Corruption. Ed. by Weiss T. G., Wilkinson R. Abingdon : Routledge, 2019. 197 p.
8. Laskai A. Institutional Corruption Theory in Pharmaceutical Industry-Medicine Relationships A Qualitative Analysis of Hungary and the Netherlands. Amsterdam : Springer, 2020. 298 p.
9. Elsayed D. Corruption in the MENA Region: Beyond Uprisings. Cham : Palgrave Macmillan, 2020. 353 p.
10. Akdeniz Y., Walker C., Wall D. The internet, Law and society. Harlow: Longman, 2000. 388 p.
11. Монтескье Ш. Л. Избранные произведения.Общ. ред., вступ. статья М. П. Баскина. М.: Гос. изд-во полит. лит-ры, 1955. 799 с.
12. Lobeira P. C. J. EU Citizenship and Political Identity: The Demos and Telos Problems. *European Law Journal*. 2012. Vol. 18. # 4. P. 504–517.
13. Franklin K. Sim city: Teaching "Thinking Like a Lawyer" in Simulation-Based Clinical Courses. *New York law school law review*. 2009. Vol. 53. P. 861-875.
14. Wagner M., Johann D., Kritzinger S. Voting at 16: Turnout and the quality of vote choice. *Electoral Studies*. 2012. Vol. 31. P. 372–383.
15. Goerres A. Why are Older People More Likely to Vote? The Impact of Ageing on Electoral Turnout in Europe. *The British Journal of Politics & International Relations*. 2007. Vol. 9. P. 90–121.
16. Laver M. Legislatures and Parliaments in Comparative Context / Chapter 7 in *The oxford handbook of political economy*, edited by B. R. Weingast, D. A. Wittman. Oxford : Oxford University Press, 2006. P. 121–140 (1094).
17. The Constitution of the Republic of the Philippines, ratified: February 2, 1987. URL: <https://www.officialgazette.gov.ph/constitutions/1987-constitution/>
18. Лунев А. Е. Право и эффективность управления. М. : «Юрид. лит.», 1973. 88 с.

19. Marques M. R. *Introducao ao direito. Volume I, 2.a edicao.* Coimbra : Almedina, 2007. 482 p.
20. Mungiu-Pippidi Alina, Heywood Paul M. *A Research Agenda for Studies of Corruption.* Northampton : Edward Elgar Publishing Limited, 2020. 232 p.
21. Newhouse M. E. *Institutional corruption: a fiduciary theory.* Cornell journal of law and public policy. 2014. Vol. 23. P. 553-594.
22. Nwinkol B., Kia B. *African Union Convention on Preventing and Combating Corruption: The Role of Diplomatic and Consular Services in the War against Corruption in Nigeria, 1999 – 2019.* International Journal of Political Science and Development. 2020. Vol. 8(4). P. 163-171.
23. OECD Work on Anti-corruption and Integrity. 24.09.2020. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/about/>
24. Otman W., Karlberg E. *The Libyan Economy: Economic Diversification and International Repositioning.* Aberdeen : Springer Science & Business Media, 2007. 474 c.
25. Pariotti E. *International soft law, human right and non-state actors: toward the accountability of transnational corporations.* Human Right Review. 2009. Vol.10. P. 139-155.
26. Pelizzo R., Baris O., Janenova S. *Objective or Perception-Based: A Debate on the Ideal Measure of Corruption.* Cornell International Law Journal. 2017. Vol. 50. Iss. 1. C. 77-106.
27. Rodrigues U. R. *The Price of Corruption.* Journal of Law & Politics. 2015. Vol. 31. P. 45-101.
28. Rosenbaum W. *Political culture.* N. Y. : Oxford University Press, 1975. 560 p.
29. Sandu A. M., Nitu C. M. L. *Corruption and organized crime.* Contemporary Readings in Law and Social Justice. Vol. 5. 2013. P. 454-460.
30. Sandu A. M., Nitu C. M. L. *Perception corruption in public administration.* Contemporary Readings in Law and Social Justice. Vol. 6. 2014. P. 426-431.
31. *Strengthening EU–Ukraine Cooperation towards Enhancing the Rule of Law In Ukraine : Policy Paper & Policy Recommendations.* Під заг. ред. І. Солоненко. К. : K.I.C., 2006. 152 c.
32. Suárez F. *La determinación del Derecho en Domingo de Soto y Francisco.* Revista de Estudios Histórico-Jurídicos. Vol. XXXV. 2013. PP. 655-680.
33. Thompson K. *Does anti-corruption legislation work?* 2013. Vol. 16. P. 99-135.
34. Tomić S. *Leadership, Institutions and Enforcement Anti-Corruption Agencies in Serbia, Croatia and Macedonia.* Dublin : Palgrave Macmillan, 2019. 246 p.
35. Toth M. *A Few Remarks about Criminal Corruption in Hungary.* Journal of Eastern-European criminal law. 2014. Vol. 1. P. 77-83.
36. Wagner M., Johann D., Kritzinger S. *Voting at 16: Turnout and the quality of vote choice.* Electoral Studies. 2012. Vol. 31. P. 372–383.
37. Wiriadinata W. *Corruption and reversal burden of proof.* Jurnal Hukum Internasional. 2015. Vol. 12. # 2. P. 237-252.

Інформаційні джерела:

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського
3. <http://www.library.ukma.kiev.ua/amer> – Американська бібліотека НаУКМА
4. <http://www.loc.gov> – бібліотека Конгресу США
5. <http://www.bl.uk> – Британська бібліотека
6. <http://www/d-nd.de> – Німецька національна бібліотека
7. <http://www.bnf.fr> – Національна бібліотека Франції
8. <http://dev.europeana.eu> – Європейська цифрова бібліотека (Europeana)
9. <http://ausicl.com/> – Австралійський Інститут Порівняльних Правових Систем;
10. <http://www.iuscomparatum.org/AIDC> – Міжнародна академія порівняльного права.
11. <http://europa.eu> — Офіційна сторінка Європейського Союзу;
12. <http://www.euractiv.com> – медіа портал Європейського Союзу;
13. <http://www.europarl.europa.eu> – сторінка Європейського парламенту;
14. <http://ec.europa.eu> – сторінка Європейської Комісії;
15. <http://www.consilium.europa.eu> – сторінка Ради Європейського Союзу;
16. <http://www.echr.coe.int/echr/> - офіційний сайт Європейського суду з прав людини;
17. <http://europa.eu/> - офіційний сайт Європейського Союзу;
18. <https://www.europol.europa.eu> - офіційний сайт Європейського поліцейського агентства (Європол);
19. <http://www.icccpi.int> - офіційний сайт Міжнародного кримінального суду;
20. <http://www.icj-cij.org/homepage/ru> - офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй;
21. <http://www.interpol.int> - офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол;
22. <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm> - офіційний сайт Північноатлантичного альянсу;
23. <http://www.osce.org> - офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі.